

Sygn. akt I C 1383/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2017 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Eliza Skotnicka

Protokolant prot. sąd. Magda Biernat

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 listopada 2017 roku w Kłodzku

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko J. S. (1)

o zapłatę 22.659,79 zł

I. zasądza od pozwanego J. S. (1) na rzecz strony powodowej (...) S.A. z siedzibą w B. kwotę 15.641,00 zł (piętnaście tysięcy sześćset czterdzieści jeden złotych 00/100) z tym, że należność rozkłada na 29 rat, w tym 28 równych rat w kwotach po 550 zł każda rata i ostatnia 29 rata w kwocie 241 zł, płatnych do 15-go dnia każdego kolejnego miesiąca poczynając od grudnia 2017 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w terminie płatności którejkolwiek z rat,

II. dalej idące powództwo oddala,

III. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 3311,13 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) S.A. z siedzibą w B. wniosła o zasądzenie od pozwanego kwoty 22 659,79 zł z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 12 kwietnia 2017 r. oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pozwu podała, że pozwany poprzez podpisanie weksla w dniu 9 listopada 2015 r., zobowiązał się zapłacić wpisaną na wekslu kwotę 23 859,79 zł. Powód wezwał pozwanego w dniu 12 marca 2017 r. do wykupu weksla. Pozwany wpłacił na konto powoda kwotę 1200 zł i zaprzestał spłacania reszty roszczeń. Pozwany podpisując własnoręcznie kalendarz spłat raty znał doskonale wysokość zobowiązania i termin spłaty.

Pozwany J. S. (2) wniósł o oddalenie powództwa, zarzucając że postanowienia umowy w szczególności § 11.2 lit. a,b,c oraz § 13.1 oraz zapisy, zgodnie z którymi do kwoty udzielonej pożyczki zalicza się również koszt ubezpieczenia, opłata przygotowawcza oraz wynagrodzenie umowne są sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszają interesy konsumenta w rozumieniu art. 385¹§1 k.c., a tym samym nie wiążą konsumenta, jak również zapisy te są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a tym samym zgodnie z art. 58§2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. są nieważne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany J. S. (2) w dniu 1 listopada 2015 r. zawarł z (...) S.A z siedzibą w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Kwota udzielonej pożyczki wynosiła 26832 zł, w tym całkowita kwota pożyczki 9 000 zł, koszt ubezpieczenia 14 344 zł, opłata przygotowawcza 1592 zł, wynagrodzenie umowne 1896 zł, wysokość miesięcznej raty 559 zł, całkowity koszt

pożyczki 17832 zł, rzeczywista roczna stopa oprocentowania 101,30 %, okres spłat w miesiącach/ ilość rat 48, całkowita kwota do zapłaty 26 832 zł.

W §11.1 umowy postanowiono, że jeżeli pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 - dniowego terminu i wypełnić weksel po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania pisma. Zgodnie z § 11.2 umowy pożyczkodawca w przypadku wypowiedzenia umowy ma prawo na wekslu in blanco wpisać datę i miejsce zapłaty oraz kwotę nieprzekraczającą kwoty należnej pożyczkodawcy do zapłaty z tytułu niespłaconej części pożyczki, wynagrodzenia umownego oraz naliczyć i wpisać:

- a) dla całkowitej kwoty pożyczki – maksymalną wysokość odsetek umownych na poziomie czterokrotności stopy lombardowej NBP z dnia zawarcia umowy tj. 10% w stosunku rocznym (art. 359§2¹ k.c.) i/lub;
- b) kwotę w wysokości 20% z pozostałej do zapłaty całkowitej kwoty do zapłaty tytułem poniesionych kosztów windykacji, nie więcej jednak niż faktycznie poniesione przez pożyczkodawcę koszty tej windykacji i/lub;
- c) kwotę wynikającą z tabeli opłat zawartą w § 19.4 umowy, pkt 8,9 i 10 tabeli.

Zgodnie z tabelą opłat z §19.4 umowy, pkt 8 – opłaty za upomnienie pisemne lub wezwanie do zapłaty – koszt 15 zł, pkt 9 opłata za monit - sms 0,00 zł, pkt 10 opłata za monit telefoniczny – 0,00 zł.

Według § 13.1 umowy jeśli pożyczkodawca nie spłaci w terminie poszczególnych rat pożyczki lub innego zobowiązania pieniężnego wynikającego z umowy, w tym zobowiązania naliczonego na podstawie §11.2 umowy, niespłacona kwota kredytu staje się zadłużeniem przeterminowanym. Od zadłużenia przeterminowanego pożyczkodawca nalicza odsetki umowne za każdy dzień zwłoki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP (na dzień zawarcia umowy 10,00% w stosunku rocznym). Według §13.2 umowy w przypadku, gdy pożyczkobiorca zalega z zapłatą jakiegokolwiek terminowego zobowiązania pieniężnego wynikającego z umowy, pożyczkodawca ma prawo podjąć następujące działania windykacyjne: monity telefoniczne, upomnienie pisemne, informując każdorazowo pożyczkobiorcę o wymaganym zadłużeniu, określając warunki spłaty. Za wskazane czynności pożyczkodawca pobiera opłaty z tabelą opłat z §19.4 umowy, z tym zastrzeżeniem, że opłaty zostaną naliczone w wysokości nie większej niż 80 zł w odniesieniu do każdego terminowego zobowiązania pieniężnego wynikającego z umowy. Upomnienia pisemne wysyłane są listem zwykłym za wyjątkiem wypowiedzenia umowy pożyczki. Według § 13.3 pożyczkodawca może dodatkowo podjąć inne działania windykacyjne, w tym działania terenowe (...).

Na zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwany wystawiła weksel własny in blanco i zgodnie deklaracją wekslową upoważniła stronę powodową do wypełnienia tego weksla na sumę odpowiadającą jej zadłużeniu łącznie z kosztami sądowymi, przy czym: jeżeli nie zapłaci w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 - dniowego terminu i wypełnić weksel, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy; w razie jeśli dojdzie do zaległości z zapłatą jakiegokolwiek zobowiązania pieniężnego wynikającego z umowy, w tym naliczonego na podstawie tabeli opłat określonej w § 19.4 umowy lub zgodnie z § 13.1, 13.2 umowy pożyczkodawca ma prawo wezwać pożyczkobiorcę do jego zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, z zastrzeżeniem że w przypadku braku płatności w tym terminie wypełni weksel stanowiący załącznik do umowy oraz będzie dochodzić na tej podstawie zobowiązania przed Sądem.

Pismem z dnia 12 lutego 2017 r. strona powodowa wezwała pozwanego do zapłaty zaległych rat pożyczki w łącznej wysokości 1034 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Strona powodowa, pismem z dnia 12 marca 2017 r., wypowiedziała pozwanemu umowę pożyczki z zachowaniem terminu 30 dni, wskazując że wszystkie zobowiązania pozwanego dotyczące tej umowy stały się wymagalne. Jednocześnie zawiadomiono pozwanego w tym piśmie, że wystawiony przez pozwanego weksel in blanco został wypełniony i w przypadku nieotrzymania zapłaty w ciągu 30 dni, sprawa zostanie skierowana na drogę sądową. Dług na dzień wystawienia pisma wynosił 23 859,79 zł, w tym:

- kwota niespłaconej pożyczki 19 481 zł;
- kwota obliczona na podstawie pkt 11.2 a) umowy – 60,64 zł;
- kwota obliczona na podstawie pkt 11.2 b) umowy – 3896,20 zł;
- kwota obliczona na podstawie pkt 11.2 c) umowy – 360 zł;
- umowę odsetkiienne obliczone na podstawie pkt 13.1 umowy – 61,95 zł.

Dowód:

- umowy pożyczki gotówkowej wraz z załącznikami - k. 54 - 62,
- deklaracja wekslowa k. 63,
- weksel in blanco k. 38,
- wypowiedzenie umowy pożyczki z potwierdzeniem nadania - k. 2, 72 – 75,
- ostateczne wezwanie do zapłaty z potwierdzeniem nadania - k. 66, 67 – 70,

Pożyczkodawca wypełnił weksel wystawiony przez pozwanego na kwotę 23 859,79 zł, płatny w B. do dnia 11 kwietnia 2017 r.

Dowód:

- wypełniony weksel k. 3.

Pozwany J. S. (2) miał świadomość niekorzystnych warunków umowy i bardzo wysokich kosztów tej pożyczki. W chwili zawierania umowy pozwany znalazł się w trudnej sytuacji życiowej, potrzebował środków finansowych na pilny remont dachu uszkodzonego przez złamane drzewo. Pozwany liczył na to, że spłaci szybciej wartość pożyczki i zostanie zwolniony z obowiązku zapłaty kosztów ubezpieczenia (o takiej możliwości zapewniał go przedstawiciel pożyczkodawcy). Pozwany pracuje w (...) Spółce (...) i zarabia ok. 2 600 zł, ma inne kredyty do spłaty. Żona pozwanego nie pracuje. Pozwany dokonał spłaty pożyczki w łącznej kwocie 11 191,00 zł. Według karty klienta przedłożonej przez powoda do zapłaty na rzecz powoda w dniu 29 września 2017r. pozostała kwota 15641,00 zł.

Dowód:

- przesłuchanie pozwanego k. 16,
- karta klienta J. S. (2) k. 64 – 65;

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części tj. co do kwoty 15 641 zł.

Strona powodowa dochodziła roszczeń z weksla własnego in blanco wystawionego przez pozwanego J. S. (1). Pozwany zarzucił, że umowa jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i narusza prawa konsumenta. Pozwany wskazał, że znajdował się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, gdyż nie miał zdolności kredytowej, a potrzebował środków finansowych na remont dachu uszkodzonego przez zwalone drzewo. Podniósł, że do zawarcia umowy pożyczki na bardzo niekorzystnych warunkach zmusiła go sytuacja życiowa, choć liczył na to, że spłaci szybciej wartość pożyczki i zostanie zwolniony z obowiązku zapłaty bardzo wysokich kosztów ubezpieczenia.

Ocenę zasadności roszczeń strony powodowej w świetle podniesionych zarzutów dokonywać należy w oparciu o regulę rządzące zobowiązaniami wekslowymi przewidziane w ustawie z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowym (Dz.U. nr 37, poz. 282, dalej pr. weksl.). Podkreślić trzeba, że wystawiony przez pozwaną weksel własny in blanco był w istocie wekslem gwarancyjnym, którego funkcją było zabezpieczenie przyszłego długu wystawcy weksła, przy czym wysokości długu nie można było określić w chwili wystawienia weksła. Szczególne cechy weksła gwarancyjnego powodują, że abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego względem stosunku cywilnoprawnego, leżącego u podstaw tego zobowiązania, doznaje w odniesieniu do tych weksli poważnych ograniczeń. Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z 7 stycznia 1967 r. (III CZP 19/66, OSNC 1968 z. 5, poz. 79) mającej moc zasady prawnej wyjaśnił, że w wypadku wystawienia weksła mającego na celu zabezpieczenie wierzytelności, zobowiązanie cywilne wystawcy nie wygasa, lecz istnieje nadal. Wskutek tego, wierzycielowi przysługuje, obok roszczenia pierwotnego wynikającego ze stosunku cywilnoprawnego, nowe roszczenie oparte na wekslu. Przedmiot obu roszczeń jest jednak ten sam i zaspokojenie wierzyciela następuje tylko raz, przy czym z chwilą zaspokojenia wygasa zobowiązanie dłużnika i wierzyciel powinien zwrócić mu weksel. Jeśliby dochodził wierzytelności wekslowej, to spotkałby się z zarzutem, że wierzytelność, na której zabezpieczenie został wystawiony weksel, nie istnieje, a zatem zobowiązanie wekslowe także wygasa. Ponieważ weksel jedynie zabezpiecza wierzytelność cywilną, przeto dłużnikowi przysługują przeciwko roszczeniu wekslowemu te wszystkie zarzuty, jakie mu przysługują przeciwko roszczeniu cywilnemu. Zamieszczony w przepisach działu I prawa wekslowego art. 10 dopuszcza wobec posiadacza weksła podniesienie zarzutu uzupełnienia weksła in blanco sprzecznego z porozumieniem tylko w wypadku nabycia weksła w złej wierze albo z rażącym niedbalstwem. Sąd Najwyższy w wyroku z 18 listopada 1999 r. sygn. I CKN 215/98 (OSNC 2000/7-8/128) wyjaśnił, że z powołanego przepisu wynika (a contrario), że wobec osoby, która otrzymała weksel in blanco, ten, kto go jej wręczył, może powoływać się na niezgodne z udzielonym upoważnieniem uzupełnienie weksła in blanco bez żadnych ograniczeń (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 27, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1998 r., III CKN 342/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 141).

W niniejszej sprawie uprawnionym z weksła – remitentem jest strona powodowa, zaś wystawcą weksła pozwany, a zatem strony stosunku podstawowego, który legł u podstaw wystawienia tego weksła. Z tego powodu, w świetle powyższych rozważań prawnych, pozwanemu przysługiwało prawo podnoszenia wszystkich zarzutów, także dotyczących stosunku podstawowego.

Pozwany zakwestionował wysokość kosztów udzielonej pożyczki, w tym kosztów ubezpieczenia, windykacyjnych i naliczanych odsetek, przedstawił nadto dowody dokonywanych spłat pożyczki. Pozwany podniósł, że umowa była sprzeczna z dobrymi obyczajami i rażąco naruszała jego interesy jako konsumenta, co winno skutkować uznaniem, że postanowienia tej umowy nie wiążą pozwanego. Tymczasem zgodnie z treścią art 385¹ §1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie **nie wiążą go**, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). **Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.**

Oceniając zarzuty pozwanego trzeba zaznaczyć, że miał on świadomość bardzo niekorzystnych warunków umowy, ale w chwili zawierania umowy znajdował się w przymusowym położeniu. Pozwany miał świadomość, że już w chwili zawarcia umowy, na podstawie której otrzymał pożyczkę gotówkową w wysokości 9 000 zł do spłaty pozostawała mu kwota 26 832 zł, a zatem koszt pożyczki wynosił 17 832 zł, w tym 14344 zł z tytułu ubezpieczenia. Koszt udzielonej na 4 lata pożyczki przekraczał rażąco jej wysokość. Warunki umowy w zakresie kosztów pożyczki były jednoznacznie sformułowane, precyzyjnie wyliczono całkowity koszt pożyczki oraz rzeczywistą roczną stopę oprocentowania. Pozwany przyznał, że przedstawiciel pożyczkodawcy nie ukrywał, że koszty pożyczki są bardzo wysokie, zapewniał jedynie, że w przypadku wcześniejszej spłaty zadłużenia, koszty ubezpieczenia będą proporcjonalnie zmniejszone. W tych okolicznościach brak było podstaw do przyjęcia, że postanowienia umowy nie wiążą pozwanego. Pozwany mając świadomość drastycznie wysokich kosztów ubezpieczenia, zaakceptował warunki umowy, a jednocześnie co przyznał,

nie podjął próby wcześniejszej spłaty całego zadłużenia. Stąd brak było podstaw do uznania tej umowy za niewiązącą, czy też nieważną.

Zasadny okazał się jednak zarzut spłaty części zadłużenia. Pozwany twierdził, że spłacił około 11 000,00 zł. Strona powodowa przedłożyła kartę klienta, z której wynikało, że na dzień 29 września 2017r. pozwany spłacił zadłużenie w łącznej kwocie 11 191 zł, zaś do zapłaty pozostała kwota 15641 zł. Z tego też względu Sąd, przyjął, że powództwo w części obejmującej kwotę 15 641 zł podlegało uwzględnieniu.

Strona powodowa nie udowodniła, wbrew obowiązkom wynikającym z art. 6 k.c. i 232 k.p.c., że koszty windykacji oraz odsetki umowne zostały prawidłowo wyliczone. Strona powodowa nie wskazała za jaki okres i od jakiej kwoty naliczała odsetki umowne. Nie udowodniła też, że w związku z podjętymi wobec pozwanego czynnościami windykacyjnymi poniosła ich koszty w wysokości 3896,20 zł. Wprawdzie zgodnie z § 11. 2 b) umowy powódka miała prawo naliczyć kwotę w wysokości 20% z całkowitej kwoty pozostałej do zapłaty tytułem poniesionych kosztów windykacji, **jednak nie więcej niż faktycznie poniesione przez pożyczkodawcę**. Zatem w sytuacji, gdy pozwany negował zasadność naliczenia tak wysokich kosztów windykacji, powódkę obciążał obowiązek udowodnienia, że faktycznie je poniosła. Obowiązkiem dowodowym w tym zakresie strona powodowa nie sprostała.

Pozwany przyznał, że zdawał sobie sprawę z warunków umowy, które były w umowie jednoznacznie określone, w tym postanowienia dotyczące opłaty przygotowawczej, kosztów wynagrodzenia oraz ubezpieczenia. Pozwany znajdował się jednak w przymusowej sytuacji. Podkreślić należy, że warunki tej umowy (zwłaszcza koszty ubezpieczenia) są tak rażąco wygórowane, że trudno przyjąć, aby zaakceptowała je osoba, mogąca swobodnie, bez przymusu i racjonalnie, podejmować decyzje. Pożyczka ta udzielona została na bardzo niekorzystnych dla pozwanego warunkach, gdyż rzeczywista stopa oprocentowania wynosiła 101,30% w skali roku. Zdaniem Sądu, tak wysokie oprocentowanie oraz opłaty, wynagrodzenie i koszty związane z udzieleniem pożyczki i jej ubezpieczeniem, stanowiły wystarczające wynagrodzenie pożyczkodawcy. Narzucanie zaś pożyczkobiorcy znajdującemu się w trudnej sytuacji, dalszych kosztów związanych z naliczaniem odsetek maksymalnych oraz odsetek karnych od przeterminowanego świadczenia, a także niczym nie uzasadnionych kosztów windykacji rażąco przewyższały wartość świadczenia strony powodowej, a co za tym idzie stanowiły wyzysk. Z tego też względu świadczenie strony powodowej podlegało obniżeniu o naliczone koszty windykacji oraz naliczone odsetki umowne w maksymalnej wysokości w oparciu o art. 388 k.c. W konsekwencji Sąd zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 15 641 zł tytułem pozostałej do zapłaty należności z tytułu niespłaconej pożyczki i oddalił dalej idące powództwo co do należności głównej, kosztów windykacji oraz skapitalizowanych odsetek umownych.

Okoliczności powyższe, a także fakt, że pozwany nadal znajduje się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, stanowiły podstawę do rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty zgodnie z art. 320 k.p.c. Sąd, biorąc pod uwagę możliwości zarobkowe pozwanego, uznał, że zasadnym będzie rozłożenie należności na 29 rat, przy czym pierwsze 28 rat w kwotach po 550 zł (w łączącej strony umowie kwota ta wynosiła 559 zł), płatne do 15. dnia każdego kolejnego miesiąca, poczynając od grudnia 2017 r., zaś ostatnia wyrównująca rata w wysokości 241 zł, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat. Jak już wyżej wskazano, zdaniem Sądu naliczanie odsetek maksymalnych za opóźnienie stanowiłoby wyzysk, biorąc pod uwagę rażąco wysokie koszty udzielonej pozwanemu pożyczki.

Sąd, w oparciu o przepis art. 100 k.p.c., zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej koszty procesu w kwocie 3311,13 zł zgodnie z wynikiem postępowania. Powódka wygrała proces w 69%, zaś poniosła koszty postępowania w łącznej kwocie 4798,74 zł, w tym 1133 zł opłata sadowa od pozwu, 3617 zł wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa i 48,74 zł poniesione koszty doręczenia przez komornika sądowego.

Z tych wszystkich powodów Sąd orzekł jak w sentencji.